

ΓΥΜΝΑΣΙΟ - ΛΥΚΕΙΟ

Μουσικό Σχολείο Τρικάλων

Σχολικό Έτος 2016-17

Συνθετική-δημιουργική εργασία με θέμα:

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

**«Η σημασία της τραγωδίας “Αντιγόνη”
στον ελληνικό και ευρωπαϊκό
πολιτισμό».**

Φλιούκα Αλίκη, μαθήτρια Β2 Λυκείου του

Μουσικού Σχολείου Τρικάλων

Διδάσκουσα-επιβλέπουσα καθηγήτρια:

Αμαλία Κ. Ηλιάδη, φιλόλογος-ιστορικός (ΠΕ02)

Η αρχαία ελληνική τραγωδία “Αντιγόνη” του Αθηναίου τραγικού ποιητή Σοφοκλή, ενός από τους τρεις μεγάλους τραγικούς του αρχαίου ελληνικού κόσμου με τον Αισχύλο

και τον Ευριπίδη στις υπόλοιπες δύο θέσεις, αποτελεί ένα άφθαρτο διαχρονικό σύμβολο του πολιτισμού του δράματος της ελληνικής αρχαιότητας και έχει απασχολήσει έως την σύγχρονη εποχή τόσο την ελληνική όσο και την ευρωπαϊκή διάνοηση. Έχει εμπνεύσει κατά καιρούς ανθρώπους των τεχνών και των γραμμάτων, οδηγώντας τους στην γέννηση αριστοτεχνημάτων που έμειναν ως κλασικά στην ιστορία.

Η σημασία της είναι αναμφιβόλως ανεκτίμητη όπως διαφαίνεται μέσω της αποτύπωσής της σε έργα πλήθους αξιομνημόνευτων πνευματικών μορφών, των οποίων τα ονόματα έχουν αποκτήσει ισχύ στην διάρκεια των αιώνων, επιδιώκοντας οι ίδιοι να μορφώσουν τον άνθρωπο, ως επεχείρησε πρώτος ο Σοφοκλής. Αυτό στο οποίο όμως αξίζει ίσως περισσότερο από κάθε τι άλλο να εστιάσει κανείς δεν είναι τόσο η απαρίθμηση των έργων αυτών καθ'εαυτών, αλλά η αιτία χάριν της οποίας δημιουργήθηκαν και ευδοκίμησαν στο χρόνο. Μέσω αυτής της προσέγγισης φωτίζεται με καθαρότητα η ουσία του αρχικού έργου και βασικού προτύπου για όλα τα μετέπειτα, καθώς επίσης καθίσταται παραγωγικότερη η ανάλυση των μεταγενέστερων.

Φιλολογία (μεταφράσεις, αναλύσεις κ.λπ.)

Η τραγωδία της Αντιγόνης έχει αποτελέσει αντικείμενο μελετών έως σήμερα όσον αφορά στην ερμηνευτική διάστασή της, αλλά και στην μορφολογική της δομή. Εξωτερικά και εσωτερικά λοιπόν είναι ένα έργο “τελειωμένο” κατά πολλούς, δηλαδή ολοκληρωμένο, τέλειο. Η συγκεκριμένη κρίση βασίζεται στην μεστότητα της αφήγησης, στην διαύγεια της ακρίβειας της συμβολικής χρονικής ακολουθίας των γεγονότων, στην άριστη χρήση της γλώσσας και στην προβολή στερεών προτύπων που πραγματώνεται μέσω της αντιπαράθεσης των υψηλών ηθικών αξιών και της εξιδανίκευσης των ηρώων, του χαρακτηριστικού αυτού γνωρίσματος των τραγωδιών του Σοφοκλή.

Ακολουθως, η φύση του διλήμματος της επικράτησης του πολιτικού ή του θείου νόμου, του κεντρικού άξονα της τραγωδίας, συνυφαίνεται με τις κυριότερες ηθικές αναζητήσεις του ανθρώπου, καθιστώντας το ένα πάντοτε επίκαιρο και αμφιλεγόμενο ζήτημα. Ανά τους καιρούς υπάρχουν διαφοροποιήσεις ως προς την θεωρητική υποστήριξη της μίας εκ των δύο πλευρών, πράγμα που φανερώνει τις ευρύτερες κοινωνικές καταστάσεις. Παρά τις αντιφάσεις όμως δεν παύει το εν λόγω θέμα να αναπαράγεται σε μία ποικιλία γλωσσών πέραν της αρχικής, να διαδίδεται στους πνευματικούς κύκλους Ελλάδας και Ευρώπης και να αναμοχλεύει τον ανθρώπινο στοχασμό, να αφυπνίζει την πολιτική και την θρησκευτική συνείδηση του ανθρώπου, να εξισορροπεί τις δύο αυτές δυνάμεις καθορίζοντας εντέλει την πολιτισμική του ταυτότητα.

Θέατρο (αναπαραστάσεις, διασκευές κ.λπ.)

Η αναβίωση του αρχαίου ελληνικού δράματος έλαβε ποικίλες διαστάσεις από εγχώριους είτε ξένους καλλιτέχνες του χώρου του θεάτρου στο χρόνο. Η πιστή αναπαραστάση της σωζόμενης αρχικής εκτέλεσης της τραγωδίας στοχεύει ακριβώς στην κατάκτηση του μεγαλειώδους αυτού αισθήματος του ιδεώδους του αρχαίου δράματος, ενώ οι διάφορες θεατρικές παραλλαγές του έργου αποσκοπούν στην προώθηση μίας εκσυγχρονισμένης προοπτικής, προσαρμοσμένης στις τρέχουσες συνθήκες, ή στην στοχευμένη ανάδειξη επιμέρους θεμάτων. Συνοψίζοντας, η “Αντιγόνη” στέκεται ως ένας από τους λίθους του στερεώματος του κλασικού παιδευτικού προτύπου και μέσω του θεάτρου κάθε εποχής.

Εικαστικά

Η ένταση των συναισθημάτων και η αποφασιστικότητα των ηρώων της τραγωδίας δεν θα μπορούσαν παρά να προκαλέσουν δέος και να εμπνεύσουν ακόμη και τους μεγαλύτερους εκπροσώπους της εικαστικής τέχνης, από την γέννηση της “Αντιγόνης” έως και τις ημέρες μας. Είναι πραγματικά αξιοθαύμαστη η ζωγραφική εντύπωση των εικόνων της κορύφωσης του δράματος (όπως της στιγμής της σύλληψης της Αντιγόνης επάνω από το νεκρό σώμα του αδελφού της), καθώς η έντονη παραστατικότητα εντός του ζοφερού συνήθως τοπίου και η ωραιοποιημένη κλασικότητα κυρίως αποτύπωση των μορφών συνιστούν ένα άρτιο υποβλητικό θέαμα, ικανό να μεταφέρει τον παρατηρητή στον τόπο της δράσης και να τον εντάξει άμεσα στο πνεύμα του έργου.

Λογοτεχνία και Ποίηση

Είναι γεγονός πως η λογοτεχνία και η ποίηση αντλούν ενίοτε τα θέματά τους από έργα αδιάφθορα μέσα στο χρόνο και καθοριστικής σημασίας για την πνευματική σύσταση της ανθρώπινης κοινωνίας.

Ένα από αυτού του είδους τα έργα είναι η “Αντιγόνη”, αποτελώντας σταθμό για τους μεγαλύτερους λογοτέχνες και ποιητές του δυτικού κόσμου. Αφού κάθε πρόσωπο αυτής της τραγωδίας, με τις πράξεις και τα σύμβολά του, μπορεί να σταθεί ως εφελτήριο για κάποια νέα και ανεξάντλητη, όπως προκύπτει, λαμπρή δημιουργία, δίκαια λοιπόν η αξία της παραμένει αλώβητη και συνεχής, συμβάλλοντας στην άνθιση της πολιτισμικής ανάπτυξης των ελληνικών και ευρωπαϊκών πραγμάτων.

• Ο ήρωας της “Αντιγόνης”

Ως κεντρικά τραγικά πρόσωπα της “Αντιγόνης” ορίζονται ο Κρέων, πρεσβεύοντας την φωνή της πολιτικής εξουσίας και η Αντιγόνη, πρεσβεύοντας την φωνή του θείου δικαίου. Αναμφισβήτητα οι δύο αυτοί ήρωες πάσχουν, αντιμετωπίζουν ακραίες καταστάσεις και έρχονται

αντιμέτωποι με κρίσιμα ηθικά διλήμματα. Ο Κρέων ως άρχοντας της Θήβας οφείλει να τιμωρήσει παραδειγματικά τον Πολυνείκη, τον αδερφό της Αντιγόνης ο οποίος φέρθηκε προδοτικά προς την πόλη. Η εν λόγω στάση του Κρέοντα κρίνεται ως απολύτως φυσιολογική και θεμιτή σε πολιτικό επίπεδο. Από την άλλη πλευρά η Αντιγόνη δεν δέχεται να μείνει άταφος ο αδερφός της διότι μία τέτοια πράξη αντιτίθεται προς τον ηθικό νόμο που πηγάζει από τις θρησκευτικές της πεποιθήσεις, στάση επίσης έλλογη βάσει της υποστήριξης των αναλόγων θέσεων.

Η απόφαση της Αντιγόνης να παραβεί τον νόμο που θέσπισε ο Κρέων φανερώνει την απaráμιλλη γενναιότητά της, το ψυχικό της σθένος και την πνευματική της ανωτερότητα σε σχέση με το σύνολο των πολιτών της Θήβας αλλά και του ίδιου του Κρέοντα. Αψηφά τον υλικό θάνατο διότι πιστεύει στην ευνοϊκή συνέχιση της άυλης φύσης της, δηλαδή της ψυχής της, η οποία θα επέλθει με την τήρηση των εθιμοτυπικών θρησκευτικών υποχρεώσεων της και της επακόλουθης κατάκτησης της αρετής. Ο Κρέων ως πολιτικός άρχοντας όφειλε να σεβαστεί τις θρησκευτικές δομές στις οποίες βασίζεται η κοινωνία που διοικεί και να επιλέξει κάποια ατιμωτική ποινή για τον Πολυνείκη, που δεν θα προσέβαλε όμως τα δημόσια ήθη.

Συνεπώς, η Αντιγόνη είναι η απόλυτη τραγική μορφή του δράματος καθώς θυσιάζεται μόνη χάριν των προσωπικών της ιδανικών, κινούμενη στην απρόσιτη για τους περισσότερους σφαίρα του μεταφυσικού.